

äro icke ens beräknade för den vanliga bokhandeln. Ty matematikern t. ex. ökar icke gerna sin boksamling med en volym, hvilken jemte någon afhandling i hans vetenskap innehåller specialundersökningar i filologi, historie, naturvetenskap. Dessa Akter äro hufvudsakligen bestämda för offentliga biblioteker och för vetenskapliga samfunds boksamlingar. Societeten har också haft tillfredsställelsen erfarat, att årligen allt flere sådane samfund träd i förbindelse med densamma, så att den numera står i utbyte af skrifter med nära ett hundratal vetenskapliga institutioner. Det är genom sådane utbyten äfven enskilda vetenskapsidkare vinna tillgång till de afhandlingar, som tillhöra deras vetenskap; och detta underlättas derigenom, att författaren till en afhandling erhåller ett antal separataftryck af densamma, som han är i tillfälle att utdela.

Men Societeten har äfven sökt att göra sin verksamhet gagnande särskildt för vetenskapens vänner och för den större bildade allmänheten i eget land, genom att under titeln »Bidrag till kännedomen af Finlands Natur och Folk» offentliggöra sådane dokumenter, undersökningar och uppsatser, hvilkas föremål endast inom fäderneslandet kunde med större intresse omfattas. Äfvenså offentliggöres en »Öfversigt af Societetens förhandlingar», i det hopp, att deri ingående meddelanden skulle åtminstone till någon del kunna intressera den bildade läseverlden i eget land.

Societeten har genom dessa båda sistanförda skriftseriers utgifvande gifvit ett uttryck åt det höga värde, densamma bör sätta på den bildade allmänhetens deltagande för dess sträfvanden. På Societetens vägnar får jag äran också uttala dess tacksamhet till alla dem, hvilka i dag behogat med sin närvaro betyga Societeten detta deltagande – samt påkalla deras benägna uppmärksamhet för den sedvanliga Årsberättelsen, hvilken kommer att afgifvas af Societetens Sekreterare, äfvensom för de föredrag, som derefter hållas af Societetens afträdande ordförande: »Om den moderna Materialismen» samt af tillträdande ordföranden: »Om värmet betraktadt såsom rörelse.»

Att den Finska Vetenskaps-societeten kunnat i fredens skygd fortsätta sitt stilla arbete, derföre har den med det Finska folket att tacka den statskonst, Kejsar Alexanders högsinnta, menniskovänliga sträfvanden föreskrifvit det stora rike, med hvilket Finland är politiskt förenadt. Finska Vetenskaps-societeten skall aldrig glömma, att den egt lyckan ställa sin banas början under skyddet af detta namn, hvilket historien med vördnad skall nämna bland talet af mensklighetens välgörare; och det är med känslan af den skönaste tillfredsställelse Societetens ledamöter, när de på dess högtidsdag gifva uttryck åt sin undersåtliga tillgifvenhet för Finlands ädle Storfurste, hvars födelsedag denna dag är, veta sig uttala, hvad som rör sig i hvarje Finskt hjerta, och äro förvissade, att bönen: Gud bevar Alexander II:s dagar! – villigt och varmt går öfver hela det Finska folkets läppar.

12 BIDRAG TILL BELYSNING AF FINSKA FÖRHÄLLANDEN I MEDLET AF FÖRRA SEKLET.

Öfversigt af Finska Vetenskaps-Societetens förhandlingar 1871

Bland de handskrifter, rörande den politiska sinnesstämningen i Finland åren 1748–50, som blifvit anmälda till införande i Bidragen, finnas

äfvén meddelanden af en Carl Krook, sekreterare vid Generalguvernörs-embetet.

I 3:dje delen af »Sveriges politiska historia från Carl XII:s död till statshvälfningen 1772», tryckt senaste år 1870, meddelar författaren (Carl Gustaf Malmström) följande upplysning om denne Krook och hans förehafvanden.

Efter att hafva omtalat, huru Majoren H. H. Boije af Svenska styrelsen användes att efterspana Ryska förbindelser i Finland, tillägger författaren:

10 »Han var för öfrigt icke den ende kunskapare, som tjänade regeringen mot Ryssarne. Simolin¹ trodde sig hafva gjort ett gott fynd, när han förmådde sekreteraren vid Generalguvernörs-embetet i Finland, Carl Krook, att emottaga penningar och blifva hans korrespondent. Krooks syssla gjorde honom nästan till en medelpunkt för de Ryska stämplingarne i Finland. Många bref gingo genom hans händer; han försågs med en chiffer, som också begagnades af några andra; han skulle skaffa underrättelser om Rosens² försvarsanstalter, om fästning-sarbetena vid Helsingfors m. m. och fråga var t. o. m. att bortstjåla alla Rosens papper och sända dem till Ryssland. Men Krook handlade i
20 samråd med Rosen och Tessin, hvilka sålunda genom honom hade ett godt tillfälle att få kännedom om Ryssarnes förehafvanden» o. s. v.

Bland handskrifterna förekommer nu af samma Krook en »tillförlitlig berättelse» om tillståndet i Finland – dock i Tysk öfversättning. Den är förmedlad genom Ryska ministern i Stockholm, Panin, som der haft besök af Krook. I hans skrifvelse i ämnet omtalas såväl chiffern som planen att låta bortstjåla Rosen's hemliga korrespondens genom en hans betjent eller kammartjenare. Affären hade redan kostat 400 dukater och Krook hade fått löfte om 500 dukater utom förmonlig anställning – i Rysk tjänst förstås.

30 Men en kuriös omständighet är, att bland handskrifterna finnes äfvén en rysk öfversättning af »Instruktion för Generalguvernören i Finland.» Instruktionen saknar datum. Men den är försedd med följande anteckning: »Bilaga till relation N:o 20 af d. 28 April 1749.» Om hvilken »relation» här är fråga, kan ur de föreliggande handlingarne icke afgöras. Bland dem förekommer väl i utdrag en skrifvelse från Panin af anfördt datum. Men såvidt utdraget sträcker sig, innehåller det intet om instruktionen. Att denna skulle blifvit meddelad af Krook, kan väl icke påstås. Men alldeles otroligt förefaller det icke
40 – ehuru väl tiderna i Sverige voro sådane, att Panin kunnat få del af instruktionen tidigare, än generalguvernören sjelf. Anmärkas kan också, att i Krook's »tillförlitliga berättelse» tillståndet i Finlands beskrifves sådant, att det borde mana Ryska regeringen att fortsätta med sina planer till landets skiljande från Sverige; och man har svårt att förstå, hvilken fördel den Svenska styrelsen skulle haft af en såbeskafad rapport – om denna verkligen är af densamma inspirerad.

Önskligt vore, att någon med den historiska urkundslitteraturen mera förtrogen kunde upplysa, huruvida någon Instruktion för generalguvernör Rosen finnes i tryck offentliggjord.

J. V. Snellman.

50

¹ Ryska legationssekreteraren.

² Riksråd, generalguvernör i Finland, Carl XII:s bekanta följeslagare vid ridten från Turkiet.